

Jätesoppa kiehuu – Ekokympille vain myrsky vesilasissa

NÄKÖKULMA

Anu Tervonen
Tarja Anttonen

Kainuun Sanomat uutisoi (25.2.) Ekokympin suunnittelemasta bio- ja erillisjätteen keräysmallista. Myös jäteyrittäjät ottivat kantaa asiaan. Lehtijutun jälkeen yrittäjille on tullut kyselyjä kuntalaisilta ja kuntapäätäjiltä, miksi he eivät tue Ekokympin suunnittelemaa mallia? Miten Ekokympin ja yrittäjien näkemykset poikkeavat niin paljon toisistaan?

Yrittäjien esiintuoma huoli Ekokympin mallin yllimitoitetusta palvelutasosta ja sen myötä rajusti nousevista kustannuksista on Ekokympin johdon mielestä ”myrsky vesilasissa”. Vähättelevä suhtautuminen kielinee siitä, että suurimmat maksajat ovat taloyhtiöt, Kainuun kunnat omista kiinteistöistään ja loppujen lopuksi veronmaksajat eli kuntalaiset. Nousevat kustannukset eivät jää siis Ekokympin huoleksi. Päinvastoin, ne kasvattavat Ekokympin katteen osuutta.

JÄTELAIN 17 \$ mukainen erilliskeräysvelvoite toi kunnille kaksi velvoitetta. Toinen on biojätteen keräysvelvoite yli 10000 asukkaan taajamissa (19.7.2024 mennessä) ja toinen bio- ja pakkausjätteiden keräysvelvoite yli 5 huoneiston

JUKKA KERÄNEN / ARKISTO

KIRJOITTAJAT pohtivat, kannattaako erilliskeräys järjestää Ekokympin kautta pienissä kunnissa, joissa on muutamia astioita kymmenien kilometrien etäisyydellä toisistaan ja kerättävien jakeiden määrä vain satoja kiloja kuukaudessa.

kiinteistöistä (alkaen 1.7.2023).

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että biojätteen osalta kunnan on järjestettävä keräys vain Kajaanin taajaman osalta ja bio- ja erilliskerättävien jakeiden osalta koko Kainuusta yli 5 huoneiston kiinteistöistä.

Jätelaisissa on huomioitu myös alueiden erilaisuus. Jätelain 15 \$ mukaan harvaan asutuilla alueilla kahdesta yllä mainitusta velvoitteesta voi poiketa, jos erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen.

Kokonaisuutta tarkastellessa tulee ottaa huomioon jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön ja kustannuksiin, jotka eivät saa olla kohtuuttomia hyötyyn nähden.

EKO-KYMPIN määrittelemä palvelutaso ja palvelualueet koskevat huomattavasti taajamia suurempaa aluetta. Laissa määritetään taajamaksi asutuskeskittymä, jossa asuu

vähintään 200 asukasta ja asuinrakennusten etäisyys on enintään 200 metriä. Palvelutaso on selvästi yllimitoitettu, kun palvelualueisiin kuuluu lähes koko Kainuu.

Ekokymppi haluaa palvelua kaikkia Kainuun asukkaita tasapuolisesti tarjoamalla yhtäläisen palvelutason. Jalon ajatuksen toteuttamisen hinta on kallis.

Tällä hetkellä biojäte kerätään samanaikaisesti sekajätteen kanssa lokeroituun jätepakkaaja-auttoon, mutta uusi malli kieltää bio- ja sekajätteen yhtäaikaisen keräyksen palvelualueiden sisällä.

Lisäksi Ekokymppi aikoo tarjota kiinteistöille ilmaisia astioita muiden erillisjätteiden keräystä varten. Tästä muodostuu yksittäisille astioille melkoiset kustannukset haja-asutusalueilla.

KAJAANIN TAAJAMAN ulkopuolella olevien omakotitalouksien biojätteen keräystä ei voi tehdä kustannustehokkaasti muutoin kuin

keräämällä ne sekajätteen yhteydessä. Muiden hyötyjakeiden osalta kiinteistökohtainen keräys on liian kallis. Siihen on myös valtion taholta järjestetty Rinkipisteet, joihin jakeet voi viedä ilmaiseksi.

Kannattaako erilliskeräys järjestää pienissä kunnissa Ekokympin kautta? Näissä on vain muutamia astioita kymmenien kilometrien etäisyydellä toisistaan ja kerättävien jakeiden määrä vain satoja kiloja kuukaudessa. Polttoainetta menee enemmän litroina kuin hyötyjätettä saadaan kiloina.

Ekokympin hankintaprosessi bio- ja erillisjätteen kuljetuksista on siinä ilmenneistä puutteista huolimatta jo käynnissä. Tarjouspyynnössä on niin paljon epämääräisiä kohtia, että yrittäjien on mahdotonta laskea jätekuljetuksille sellaista hintaa, joka on kulluttajalle kohtuullinen ja yrittäjälle kannattava. Puhumattakaan kestävä kehityksen periaatteista: kustannukset, ympäristö ja sosiaalinen näkökulma. Mikään näistä periaatteista ei toteudu Ekokympin mallissa.

JOS EKO-KYMPPI olisi tehnyt kunnollisen markkinakartoituksen ja osallistanut siihen kuntalaisia ja yritykset, olisi varmaan ollut kaikkien tahtotila, että tehdään maalaisjärjellä lain mukainen, kestävin ja kustannustehokkain ratkaisu.

Jos kuntapäätäjillä sekä Ekokympillä on tahtoa, kilpailutuksen voi edelleen keskeyttää ja palauttaa valmisteluun. Eikö se olisi kaikkien osapuolten kannalta järkevin ratkaisu?

Anu Tervonen on Kainuun Yrittäjien toimitusjohtaja.

Tarja Anttonen on SKAL Ympäristöyritykset ry:n toiminnanjohtaja.